Vidensdeling. Private fonde vil forære Danmark et »Arktisk Videns- og Oplevelsescenter« til 48 millioner kroner, men projektet er skrinlagt. Staten og kommunen vil ikke give driftsstøtte.

Arktisk center lagt på is

Af JESPER VIND

Der går næsten ikke en dag, uden at udviklingen i Grønland og Arktis præger den politiske dagsorden i Danmark eller den store verden. Det handler om jagten på Grønlands naturresurser, rettighederne til Nordpolen, smeltningen af indlandsisen, Rigsfællesskabets fremtid eller åbningen af nye sejlruter over Polarhavet.

Derfor ligner det rettidig omhu, når en række eksperter omkring Arktisk Institut de seneste år har arbejdet på at skabe *Arktisk Videns- og Oplevelsescenter* i hjertet af København, hvor Kongelige Grønlandske Handel lå i gamle dage. Visionen er at give besøgende både en faglig indsigt og én på opleveren i forhold til arktisk natur, geografi, kultur og historie.

Forbilledet for centeret er *Experimentarium* nord for København, der har stor succes med videnskabsformidling over for skoler, familier og turister. Her for en måned siden sluttede Arktisk Institut så arbejdet med deres projektbeskrivelse, hvor Udenrigsministeriets nye arktiske ambassadør, Klavs A. Holm, stærkt lovpriser planen:

»Det er positivt, at Danmark nu i lighed med andre arktiske nationer præsenterer sit arktiske engagement for et bredt publikum på en ny måde.« Udenrigsministeriets mand fastslår, at »centret vil blive endnu et eksempel på den århundrede lange arktiske historie og et vidnesbyrd om den målrettede arktiske fremtid, der ligger forude«.

Private fonde har tilkendegivet positiv interesse for ejendomskøb og opbygning af centret i det gamle *Skindpakhus* ved Nordatlantens Brygge, som næste år får en fodgænger- og cykelbro til Københavns centrum. I alt vil køb og etablering koste 48 millioner kroner. Men i sidste uge besluttede Arktisk Instituts bestyrelse dog at bremse op og udskyde projektet.

Årsagen er, at instituttet – trods Udenrigsministeriets anprisning – ikke kan få tilsagn om en årlig offentlig driftsstøtte på cirka en halv million kroner. Og det er en forudsætning for, at de private fonde vil give de 48 millioner til køb og etablering.

»Vi har netop skrinlagt projektet på ubestemt tid,« siger direktør for Arktisk Institut Bent Nielsen, der på sit kontor har en hvalrostand stående i vindueskarmen og østgrønlandske masker hængende på væggen. Han formoder, at den kolde skulder til centret skyldes den økonomiske smalhals hos det offentlige.

Arktisk Institut har blandt andet henvendt sig til undervisningsminister Christine Antorini (S), men deres aftalte møde blev aflyst af ministeren. Heller ikke Københavns Kommune gav opbakning. Overborgmester Frank Jensen (S) henviste sagen til kulturborgmester Pia Allerslev (V), der meddelte, at kommunen ikke kunne hjælpe.

Bent Nielsen ærgrer sig: »Vi har ikke et sted, hvor vi fortæller om Danmark som arktisk nation. Det officielle Danmark har været meget tilbageholdende med at præsentere den viden, danske og grønlandske forskere gennem flere hundrede år har opbygget om Arktis. Der er ellers et stort oplysningsbehov. Vi oplever hele tiden, at det er meget begrænset, hvad danske børn lærer i skolen om Grønland.«

Virtuelle slæderejser

Men hvad er det for en plan, der er lagt i skrivebordsskuffen? Instituttet har samarbejdet med arkitekter og udstillingsdesignere for at få et besøg på Arktisk Videns- og Oplevelsescenter til at minde om en ekspeditionsrejse til Arktis.

Eskimologen og projektlederen Lisbeth Valgreen, der på sit kontor har en to meter lang narhvalstand hængende over sig, giver nogle smagsprøver på, hvad man ville kunne opleve:

»Vi har planlagt at vise originalt ekspeditionsudstyr, danske forskeres DNA-analyser og en 13 meter replica af et iskerneudsnit. En række interaktive installationer skal suppleres af etnografiske genstande og traditionelle musikinstrumenter, som trækker tråde til myter og sagn,« siger Lisbeth Valgreen.

»Der er projekteret en skoletjeneste, og de unge vil få mulighed for at røre ved sælskind, lege naanngisat (rækker af hoppesten) og køre over indlandsisen i en virtuel hundeslæde – en rigtig slæde koblet til en animation med landskaber og hunde foran.«

Lisbeth Valgreen nævner også, at der i det fem etager store Skindpakhus er planer om et stiliseret isbjerg, der spænder helt fra gulv til loft, som var dette isbjerg sunket ned igennem huset. Som en særlig aktivitet kan man via touchskærme få forbindelse med webcams i Grønland – for eksempel Arktisk Station i Qeqertarsuaq (Godhavn).

Centret skulle endvidere give forskningsinstitutioner mulighed for at lave særudstillinger om klimaforandringer, kampen om Nordpolen, eller Anden Verdenskrig i Arktis.

Stedets nordatlantiske ånd

Med lokaliseringen i Skindpakhuset vil man knytte centeret til stedets ånd. Det var herfra, Kongelige Grønlandske Handel sørgede for videresalg af grønlandske produkter, ligesom den indførte europæiske handelsvarer i Grønland.

»Den historiske aura er bevaret,« siger Bent Nielsen og peger på to trankoge-kedler i kobber, som står udenfor. »Den her del af Christianshavn var Danmarks link til Nordatlanten. Vi hører jævnligt folk fortælle med grådkvalt stemme om, at det var herfra, de som børn sejlede til Grønland.«

Det er hans vision, at området kan blive profileret som Københavns nordatlantiske bydel. Her ligger allerede Grønlands og Færøernes Repræsentationer, Islands Ambassade, kulturhuset Nordatlantens Brygge, en arktisk købmandsbutik, universitetets eskimologi-afdeling, Polarbiblioteket, Restaurant NOMA og Arktisk Institut. Når den direkte bro til Nyhavn åbner til næste år, er det Bent Nielsens ide, at den bør hedde *Atlantbroen*.

Men nu hvor Arktisk Videns- og Oplevelsescenter er sat i bero, frygter han, at Bygningsstyrelsen vil sælge Skindpakhuset til private investorer, der vil indrette kontorer og lejligheder. »Hvis det sker, kan vi godt skyde en hvid pind efter projektet.«

At man ikke for længst har lavet et arktisk formidlingscenter, undrer ham, men han tror også, at noget af forklaringen er, at politikerne har været bange for at få stemplet: *Gammel kolonimagt!*

Det er imidlertid ikke længere en god forklaring, fremgik det af *Politiken* tidligere på måneden. Her skrev den grønlandske landsstyreformand, Kuupik Kleist, i en kronik, at danskerne skulle holde op med at se »kolonitiden som noget nær en direkte parallel til Belgiens overgreb på Congo.«

I stedet betonede han, at »alliancen mellem Danmark og Grønland har været fantastisk gavnlig for både Danmarks og Grønlands udvikling«. Kleist fastslog, at det var på tide, at man begyndte »en oprydning i vores fælles pulterkammer« og »erklærede hinanden vores kærlighed og gensidige agtelse«. Hans pointe var: Den danske regering, dansk forskning og danskerne burde interessere sig mere for Grønland – vi er i hvert fald meget velkomne.

KORREKTUR: LISBETH RINDHOLT